

Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor – bedömning av svårighetsgrad

Anna Mattsson

2017-10-24

Svårighetsgradsmatris för att bedöma svårighetsgrad för ett hälsotillstånd

Hälsotillstånd: ..... (om inte åtgärden: ..... sätts in)

Aktuellt hälsotillstånd alternativt misstanke om hälsoproblem

Risk för framtida ohälsa och förtida död

	Funktionsnedsättning	Aktivitetsbegränsning	Delaktighetsinskränkning/	Varaktighet	Frekvens	Risk för framtida allvarlig ohälsa	Risk för förtida död	Livs-längds-påverkan
	Fysiska och psykiska symtom/avvikelse Tex smärta, dyspné, oro, stort korttidsminne, sömnlöshet, yrsel, högt blodtryck, förstoppning, nedsatt muskelkraft om åtgärden inte sätts in	Praktiska konsekvenser p g a det tillstånd som ska åtgärdas t ex svårighet att gå längre sträckor, klara kroppsvård, klara hushållsarbete. Ange i vilken grad svårigheterna påverkar patientgruppens totala livssituation om åtgärden inte sätts in	Sociala konsekvenser p g a det tillstånd som ska åtgärdas t ex svårigheter att klara ett arbete, fritids-sysselsättning, att delta i lek, att kommunicera. Ange i vilken grad svårigheterna påverkar patientgruppens totala livssituation om åtgärden inte sätts in	Tid som tillståndet som ska åtgärdas förväntas kvarstå t ex livslångt-snabbt övergående om åtgärden inte sätts in	Hur ofta tillståndet som ska åtgärdas gör sig påmint t ex konstant – sällan om åtgärden inte sätts in	Risk för framtida <u>allvarliga/grava</u> symtom, praktiska och/eller sociala konsekvenser p g a hälsotillståndet om åtgärden inte sätts in	Risk för förtida död p g a hälsotillståndet om åtgärden inte utförs	Förväntad tid till död p g a hälsotillståndet t ex inom mycket kort tid-inom icke överskådlig tid om åtgärd inte sätts in
Mycket stor								
Stor								
Måttlig								
Liten								
Ingen								

Ohälsosamma levnadsvanor

Bedömning av svårighetsgrad

Risk för sjukdom

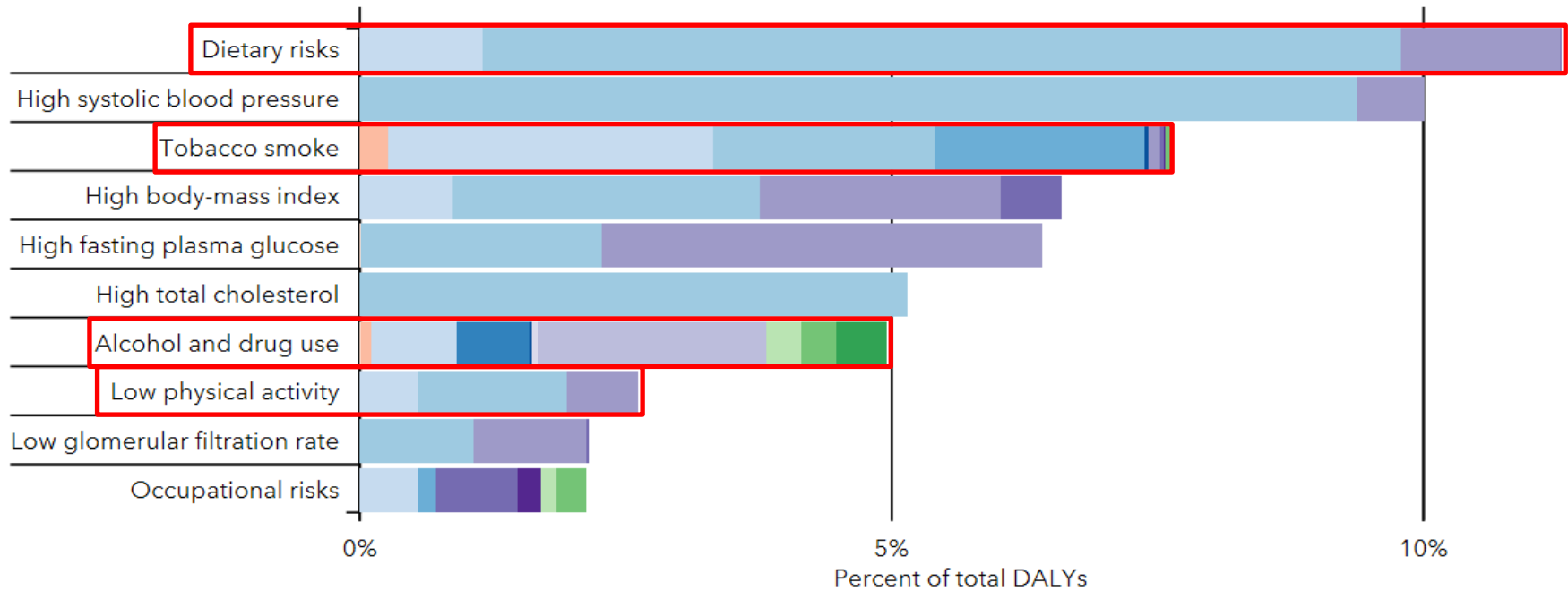
- Utgå från svårighetsgrad hos tillstånd som vill undvikas.
- Vikta ned beroende på risken att drabbas av detta tillstånd.
  - mycket stor risk → behåll svårighetsgrad
  - stor risk → vikta ned ett steg
  - måttlig risk → vikta ned två steg
  - liten → vikta ned tre steg

Ohälsosamma levnadsvanor

- Tobaksbruk
- Riskbruk av alkohol
- Ohälsosamma matvanor
- Otillräcklig fysisk aktivitet

Sweden 2015

What risk factors drive the most death and disability combined?

- HIV/AIDS and tuberculosis
- Diarrhea, lower respiratory, and other common infectious diseases
- Other communicable, maternal, neonatal, and nutritional diseases
- Neoplasms
- Cardiovascular diseases
- Chronic respiratory diseases
- Cirrhosis and other chronic liver diseases
- Digestive diseases
- Neurological disorders
- Mental and substance use disorders
- Diabetes, urogenital, blood, and endocrine diseases
- Musculoskeletal disorders
- Other non-communicable diseases
- Transport injuries
- Unintentional injuries
- Self-harm and interpersonal violence
- Forces of nature, war, and legal intervention

Top 10 causes of DALYs with key risk factors, 2015

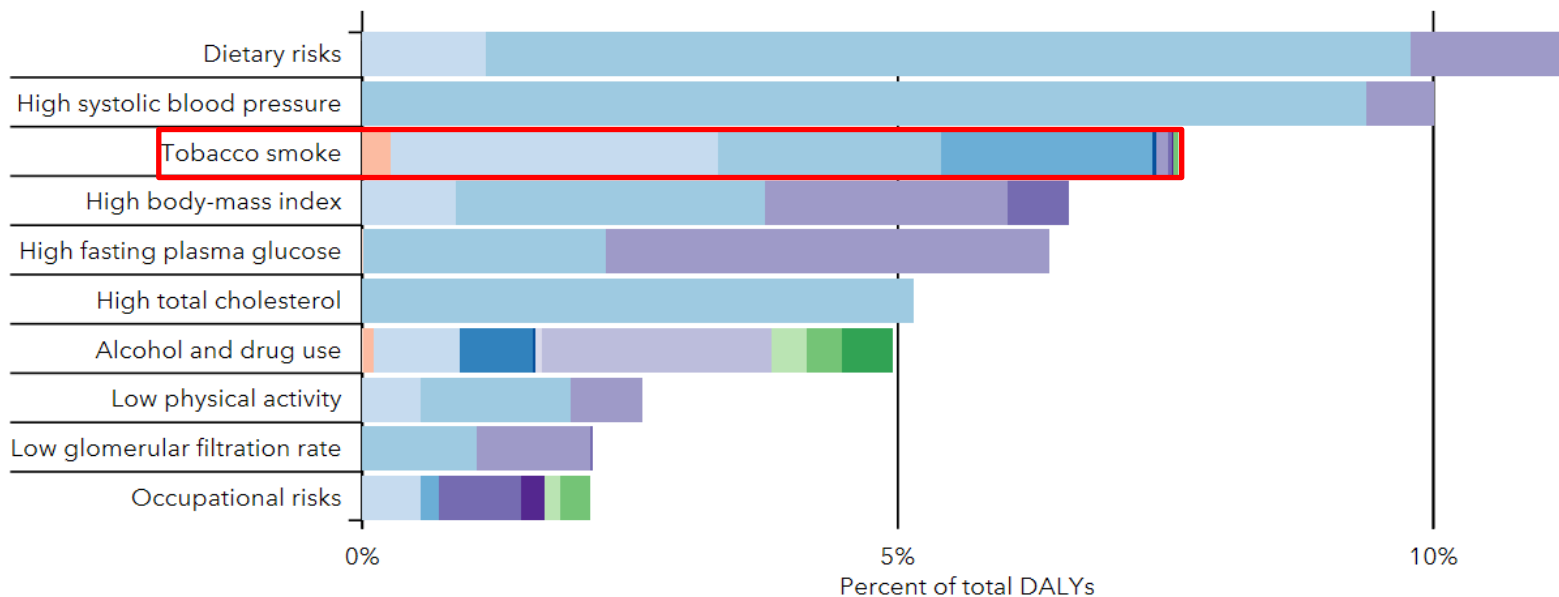
Ohälsosamma levnadsvanor

Bedömning av svårighetsgrad

- För varje levnadsvana utgå från de tre största sjukdomsområdena enligt GBD 2015 för Sverige.
- Bestäm svårighetsgraden för den sjukdom som har högst relativ risk inom varje sjukdomsområde.
- Vikta ned svårighetsgraden beroende på risk.
- Gör en sammanvägd bedömning av svårighetsgraden.

Svårighetsgrad vuxna

Levnadsvana	Svårighetsgrad			Risk att drabbas (utan åtgärd)			Svårighetsgrad viktad mot risk			Sammanvägd svårighetsgrad
Rökning	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	Stor-mkt stor

Svårighetsgrad vuxna

Levnadsvana	Svårighetsgrad			Risk att drabbas (utan åtgärd)			Svårighetsgrad viktad mot risk			Sammanvägd svårighetsgrad
Rökning	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	Cancer	Kronisk lungsjd	Kardio-vascular	

mycket stor risk → behåll svårighetsgrad
 stor risk → vikta ned ett steg
 måttlig risk → vikta ned två steg
 liten risk → vikta ned tre steg

Skala för svårighetsgrad:

mycket stor
 stor-mycket stor
stor
 måttlig-stor
måttlig
 liten-måttlig
liten

Svårighetsgrad vuxna

Levnadsvana	Svårighetsgrad			Risk att drabbas (utan åtgärd)			Svårighetsgrad viktad mot risk			Sammanvägd svårighetsgrad
Rökning	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Måttlig-stor	Kardio-vascular Stor-mkt stor	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Mkt stor	Kardio-vascular Mkt stor	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Måttlig-stor	Kardio-vascular Stor-mkt stor	Stor-mkt stor
Ohälsosamma matvanor	Cancer Mkt stor	Kardio-vaskular Stor-mkt stor	Diabetes Liten-måttlig	Cancer Stor	Kardio-vaskular Stor-mkt stor	Diabetes Stor	Cancer Stor-mkt stor	Kardio-vaskular Stor	Diabetes Liten	Stor

mycket stor risk → behåll svårighetsgrad
 stor risk → vikta ned ett steg
 måttlig risk → vikta ned två steg
 liten risk → vikta ned tre steg

Skala för svårighetsgrad:

mycket stor
 stor-mycket stor
stor
 måttlig-stor
måttlig
 liten-måttlig
liten

Svårighetsgrad vuxna

Levnadsvana	Svårighetsgrad			Risk att drabbas (utan åtgärd)			Svårighetsgrad viktad mot risk			Sammanvägd svårighetsgrad
Rökning	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Måttlig-stor	Kardio-vascular Stor-mkt stor	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Mkt stor	Kardio-vascular Mkt stor	Cancer Mkt stor	Kronisk lungsjd Måttlig-stor	Kardio-vascular Stor-mkt stor	Stor-mkt stor
Ohälsosamma matvanor	Cancer Mkt stor	Kardio-vaskular Stor-mkt stor	Diabetes Liten-måttlig	Cancer Stor	Kardio-vaskular Stor-mkt stor	Diabetes Stor	Cancer Stor-mkt stor	Kardio-vaskular Stor	Diabetes Liten	Stor
Alkohol	Cancer Stor	Olycka Måttlig-stor	Missbruk -	Cancer Stor	Olycka Mkt stor	Missbruk	Cancer Måttlig-stor	Olycka Måttlig-stor	Missbruk Måttlig	Måttlig-stor
Otillräcklig fysisk aktivitet	Cancer Mkt stor	Kardio-vaskular Stor	Diabetes Liten-måttlig	Cancer Måttlig	Kardio-vaskular Stor	Diabetes Stor	Cancer Stor	Kardio-vaskular Måttlig-stor	Diabetes Liten	Måttlig-stor
Snusning	Cancer Stor	Kardio-vascular Stor-mkt stor	Diabetes Liten-måttlig	Cancer Måttlig	Kardio-vascular Liten-Måttlig	Diabetes Måttlig	Cancer Måttlig	Kardio-vascular Måttlig	Diabetes Liten	Liten-måttlig

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**